

**CONCEPȚII MUZEOGRAFICE DE REFLECTARE A ROLULUI P.C.R.
DE FORȚĂ POLITICĂ CONDUCĂTOARE A NAȚIUNII SOCIALISTE
ÎN EXPOZIȚIA JUBILIARĂ
„30 DE ANI DE LA ELIBERAREA ROMÂNIEI
DE SUB DOMINAȚIA FASCISTĂ“**

IORDANA LUNGU și ELISABETA SIMION

Expoziția jubiliară „30 de ani de la eliberarea României de sub dominația fascistă“, inaugurată la 10 august 1974 în holul Muzeului de Istorie al R. S. României, a fost organizată în cadrul amplului program de manifestări consacrate sărbătoririi unuia dintre cele mai remarcabile evenimente din istoria țării — insurrecția națională armată antifascistă și antiimperialistă.

Realizare muzeistică modernă, de înaltă ținută științifică, expoziția jubiliară a reflectat o largă problematică istorică, axată pe : lupta antifascistă și antirăzboinică a poporului român ; pregătirea și desfășurarea insurrecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste din august 1944 ; contribuția României la războiul antihitlerist ; transformările revoluționare înfăptuite sub conducerea partidului comunist, în viața social-politică și economică a țării ; edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate — etapă pe care o parcurgem în prezent.

În cadrul acestei structuri tematice un loc important l-a ocupat secțiunea consacrată ilustrării rolului Partidului Comunist Român de forță politică conducătoare a națiunii noastre socialiste — idee ce a străbătut de altfel, ca un fir roșu, întreaga expunere.

Teoria și practica revoluționară a construcției socialiste a confirmat cu elocvență faptul că este o necesitate obiectivă conducerea de către partidul comunist a procesului de edificare și dezvoltare a noii orânduiri. Aceasta decurgînd din caracterul conștient al procesului de transformare revoluționară a societății, din particularitățile legilor obiective care acționează în condițiile socialismului.

Dobîndirea de către Partidul Comunist Român a rolului de forță politică conducătoare a societății a constituit — după cum se știe — un proces ce s-a realizat treptat și s-a intensificat de-a lungul întregii sale existențe. Caracterul, ideologia și structura sa, țelurile pe care și le-a propus, lupta plină de abnegație dusă împotriva claselor exploatare, pentru eliberare națională și socială, pentru construcția socialismului, pentru apărarea independenței și suveranității naționale au situat partidul clasei muncitoare, în toate etapele revoluției și construcției noii societăți, ca avangardă a luptei pentru progres¹.

Iată de ce era imperios necesar ca într-o expoziție de o asemenea anvergură să fie bine precizat, fundamentat și ilustrat rolul și locul Partidului Comunist Român în viața societății românești, acela de „nucleu în jurul căruia gravitează întreaga societate..., de centru vital al întregului nostru sistem social“². Așa

¹ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 4, Editura Politică, București, 1970, p. 313.

² *Ibidem*, p. 314.

încît, în întreaga activitate de organizare a expoziției, s-a stăruit ca prin mijloace specifice, muzeografice, să se evidențieze cîteva idei esențiale, care să direcționeze atenția vizitatorului spre cunoașterea și înțelegerea rolului P.C.R. de forță politică conducătoare, idei cum sînt: necesitatea obiectivă a conducerii revoluției și construcției socialiste de către partidul comunist; politica marxist-leninistă a P.C.R. de edificare a socialismului în România; caracterul său creator, realist-științific; căile, formele și metodele originale de rezolvare a sarcinilor construcției noii orînduirii; contribuția teoretică și practică a partidului nostru la îmbogățirea teoriei revoluționare.

Pornind de la această concepție, expunerea în cadrul secțiunii a început — după cum era și firesc — cu momentul făuririi partidului unic al clasei muncitoare, februarie 1948, fapt ce a asigurat forța politică și organizatorică necesară conducerii operei complexe de transformare socialistă a țării, a creat condiții îndeplinirii misiunii istorice ce revenea proletariatului în calitate de clasă conducătoare a societății³.

Coerent, pe cîteva panouri au fost ilustrate principalele transformări și procese revoluționare desfășurate sub conducerea P.C.R., pe linia făuririi economiei socialiste unitare. Documente importante ca: Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din iunie 1948; Legea naționalizării principalelor mijloace de producție; Decretul de înființare a Comisiei de Stat a Planificării; Primul plan cincinal (1951—1955), însoțite de fotografii, texte și grafice, au îngăduit înțelegerea însemnătății actului revoluționar al naționalizării și făuririi proprietății socialiste în industrie, care „au deschis calea trecerii la conducerea planificată a economiei, la folosirea conștiință a legităților economice, au creat premisele aplicării politice de industrializare socialistă, condiție esențială a lichidării într-un termen scurt a înapoierii moștenite, a întăririi independenței naționale, a ridicării nivelului de bunăstare și civilizație al întregului nostru popor”⁴.

O serie de alte exponate au prezentat politica agrară a partidului, experiența sa în organizarea pe baze socialiste a agriculturii. Deosebit de utile pentru relevarea conținutului revoluției agrare socialiste în România au fost textele și graficele expuse, care au demonstrat că partidul nostru a conceput organizarea socialistă a agriculturii ca un proces continuu, treptat, condiționat de crearea bazei tehnico-materiale și de convingere a țărănimii asupra superiorității agriculturii socialiste.

Ca o concluzie asupra transformărilor revoluționare produse, cîteva exponate au subliniat ideea că schimbările structurale de ordin economic, social și politic, ce au avut loc în România, sînt o confirmare a capacității partidului nostru comunist de a organiza și conduce poporul român în marea operă de edificare a orînduirii socialiste și comuniste, o expresie a aplicării creatoare a adevărilor generale ale socialismului la condițiile concrete ale țării, la particularitățile fiecărei etape de dezvoltare a societății românești⁵.

Ca termen de referință pentru demonstrarea ideii a fost luat Congresul al IX-lea al P.C.R. (iulie 1965), eveniment ce a marcat o cotitură în viața partidului și a țării, deschizînd curs larg afirmării unui puternic suflu înnoitor în toate sferile vieții social-politice. Documente și fotografii, complementate cu texte și o grafică adecvată, au evidențiat astfel locul deosebit al acestui eveniment istoric în

³ Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Editura Politică, București, 1975, p. 56.

⁴ Nicolae Ceaușescu, op. cit., vol. 8, Editura Politică, București, 1973, p. 598.

⁵ Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la adunarea festivă consacrată aniversării a 80 de ani de la crearea partidului politic al clasei muncitoare din România, Editura Politică, București, 1973, p. 36.

elaborarea politicii partidului de consolidare a societății socialiste, a bazei sale tehnico-materiale, prin accelerarea procesului de industrializare și de dezvoltare complexă și echilibrată a întregii economii naționale, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane.

Ilustrarea muzeografică a reliefat, totodată, puternicul impuls pe care l-a dat Congresul al IX-lea gândirii marxist-leniniste vii, creatoare, stimulând elaborarea frontală și îndrăzneată a problemelor vieții interne și internaționale.

În strînsă corelație cu Congresul al IX-lea al partidului, o serie de alte exponate au oglindit momentul proclamării Republicii Socialiste România și adoptarea noii Constituții (august 1965) — Legea fundamentală a națiunii noastre socialiste, care a creat cadrul constituțional desfășurării cu succes a construcției socialiste în noua etapă de dezvoltare a țării, consfințind în același timp că în „Republica Socialistă România forța politică conducătoare este Partidul Comunist Român”⁶. Aceasta semnifica recunoașterea la nivelul întregii societăți a rolului partidului de forță conducătoare și organizatoare a întregului popor.

În vastul proces de dinamizare și perfecționare a vieții social-politice a fost înscrisă și Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967, ale cărei măsuri au fost sintetice dar suficient de clar exprimate. În plus, o hartă a României a reținut atenția asupra noii împărțiri administrativ-teritoriale a țării, adoptată în contextul politicii generale de dezvoltare rapidă și armonioasă a tuturor zonelor patriei.

Într-o structură tematică și grafică ce s-a detașat, a fost ilustrat Congresul al X-lea al P.C.R. (august 1969). Analizînd drumul parcurs și stadiul atins în construcția noii orînduiri, Congresul al X-lea „a apreciat că s-au creat condițiile necesare pentru trecerea la o etapă nouă a dezvoltării socialiste a țării, etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate”⁷. Dat fiind însemnătatea acestui obiectiv strategic stabilit de Congresul al X-lea, prin materialul expus s-a urmărit nu atît ilustrarea evenimentului, cît mai ales explicarea concepției P.C.R. și a coordonatelor fundamentale ale noii etape, calitativ superioare — socialismul multilateral dezvoltat. În acest scop, s-au investigat mai multe formule, singura însă apreciată ca eficientă a fost un text detaliat care sintetiza direcțiile în care va acționa partidul pentru dezvoltarea multilaterală a României socialiste.

O soluție proprie a fost adoptată și în ilustrarea Conferinței Naționale din iulie 1972. Pornind de la concepția potrivit căreia această Conferință Națională a însemnat un nou și important pas înainte pe linia traducerii în viață a măsurilor stabilite de Congresul al X-lea, ambele evenimente istorice au fost prezentate într-o strînsă unitate, vrînd să demonstreze și în acest mod perseverența și înalta responsabilitate cu care partidul nostru abordează și realizează politica sa de înflorire a națiunii noastre.

Într-o sinteză sugestivă, expoziția jubiliară a oglindit vasta activitate politico-organizatorică și ideologică a partidului — mijloace esențiale de exercitare a rolului său de forță conducătoare. Imagini reflectînd consfătuiri de lucru cu activul de partid și de stat din diferite sectoare, prezența conducătorilor de partid, a secretarului general în mijlocul oamenilor muncii, compoziția socială și națională a membrilor P.C.R., diferite texte, toate laolaltă vorbeau despre strînsa legătură a partidului cu masele, unitatea și coeziunea rîndurilor sale, preocuparea stăruitoare pentru perfecționarea structurii sale organizatorice, aplicarea consecventă a prin-

⁶ *Constituția Republicii Socialiste România*, Editura Politică, 1966, p. 3.

⁷ *Programul P.C.R.* ..., p. 61.

cipiului conducerii și muncii colective, menținerea unui permanent dialog cu poporul.

Un instrument cu mare putere de convingere asupra dialogului permanent cu masele, a practicii statornicite de partidul nostru de a se consulta neîntrerupt cu oamenii muncii și care s-a bucurat de mult interes în rîndul vizitatorilor a fost un extras din agenda de lucru a secretarului general al partidului, care ilustra prodigioasa sa activitate desfășurată în perioada iulie 1965—august 1974. Cifrele cuprinse în retrospectivă vorbeau despre faptul că, în acest răstimp, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut : 166 de vizite de lucru în toate județele țării, oprindu-se în 141 localități, 255 întreprinderi industriale și șantiere de construcții, 144 unități agricole, 206 unități social-culturale și de învățămînt, 21 unități de cercetare științifică, 37 expoziții, la care se adaugă 69 întâlniri de lucru cu reprezentanții tuturor sectoarelor de activitate și 42 întâlniri cu activul de partid din județele țării. Elocvența datelor exprimă o neobosită activitate pusă în slujba înfăptuirii Programului partidului de edificare a unei Românie moderne, multilateral dezvoltate.

Cîteva exponate, între care : Propunerile de măsuri pentru îmbunătățirea activității politico-ideologice din 6 iulie 1971 ; Documentele Plenarei C.C. al P.C.R. din noiembrie 1971 ; Rezoluția Conferinței Naționale din iulie 1972, referitoare la perfecționarea activității ideologice a partidului, au demonstrat existența unui program ideologic al partidului, concepția sa potrivit căreia activitatea politico-ideologică reprezintă o necesitate obiectivă, o componentă esențială a procesului de făurire a noii societăți.

Un panou special a fost consacrat contribuției P.C.R. la îmbogățirea tezaurului teoriei și practicii revoluționare mondiale, la dezvoltarea socialismului științific. Definirea etapelor de dezvoltare istorică a României ; noile forme de manifestare a rolului conducător al partidului prin integrarea sa tot mai profundă în ansamblul vieții sociale ; rolul statului socialist și evoluția funcțiilor sale ; rolul națiunii în lumea de astăzi și căile de înflorire a națiunii socialiste ; căile adîncirii democrației socialiste, prin accentuarea continuă a democrației directe ; caracterul contradicțiilor în socialism ; elaborarea teoretică și promovarea practică a noilor forme ale relațiilor internaționale ; cristalizarea principiilor marxist-leniniste ale relațiilor dintre statele socialiste, dintre partidele comuniste și muncitorești etc., sînt doar cîteva aspecte ridicate de practica construcției socialiste în România, rezolvate cu competență și într-un mod creator de către P.C.R. și care și-au găsit reflectarea în expoziția jubiliară.

Rod al bogatei activități teoretice desfășurate de partidul nostru și al exercitării rolului său de forță politică conducătoare a națiunii este însăși elaborarea „Programului P.C.R. — Carta fundamentală ideologică, teoretică și politică a partidului, care deschide perspectiva unei epoci noi în dezvoltarea economico-socială a României, trasează linia strategică generală și orientările tactice pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea țării spre comunism”⁸. Acest document Program este expresia elocventă a marxismului creator în România.

În aceeași concepție de oglindire a politicii și experienței partidului, a contribuției proprii, originale, au fost ilustrate și marile înfăptuiri ale poporului nostru în domeniul dezvoltării economico-sociale a țării. Un bogat material expozițional (extrase din documente, fotografii, hărți, grafice, scheme, diapozitive, texte

⁸ Nicolae Ceaușescu, *Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea P.C.R. în perioada dintre Congresul al X-lea și Congresul al XI-lea și sarcinile de viitor ale partidului, în Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român*, Editura Politică, 1975, p. 79.

etc.) a reliefat unanim faptul că obiectivul central al politicii economice a partidului este industrializarea socialistă, că la temelia acesteia stă dezvoltarea prioritară a ramurilor de bază, amplasarea teritorială judicioasă a forțelor de producție și ridicarea industrială a tuturor județelor țării și în primul rînd a celor rămase în urmă. Această politică economică a transformat România într-un stat industrial-agrar, în plină dezvoltare, industria devenind ramura conducătoare a întregii economii.

Alături de industrie s-a evidențiat faptul că în centrul politicii agrare a partidului nostru stă făurirea unei agriculturi moderne, de înaltă productivitate, ridicarea ei la nivelul industriei și pregătirea premiselor pentru transformarea muncii agricole într-o variantă a muncii industriale. Desigur, în concepția P.C.R. făurirea unei economii moderne, de înaltă eficiență, este strîns legată de promovarea în toate sectoarele a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Pornind de la acest fapt, întreaga problemă referitoare la dezvoltarea economică a fost prezentată într-un tot unitar, indisolubil legată de dezvoltarea cercetării științifice.

Multiplele aspecte privitoare la preocupările partidului în domeniul dezvoltării democrației socialiste, perfecționării activității organelor supreme ale puterii de stat, rolul organizațiilor de masă și obștești în sistemul democrației socialiste, al Frontului Unității Socialiste, ca organ politic reprezentativ, creșterea nivelului de trai — țel suprem al societății noastre, au făcut obiectul mai multor panouri, subliniind prin diferite mijloace elementele esențiale ale politicii partidului nostru în aceste domenii de activitate.

De bună seamă, expoziția jubiliară s-a încheiat cu o largă expunere a politicii externe. Au fost evidențiate cu claritate și pe multiple planuri principiile politicii externe ale României, promovate cu consecvență de către P.C.R., eforturile țării noastre pentru lărgirea și amplificarea relațiilor cu toate statele lumii, pentru întronarea pe plan mondial — așa cum menționează documentele Congresului al XI-lea, a unei noi ordini economice și politice, pentru democratizarea vieții internaționale.

Într-o sinteză semnificativă a fost redată vasta activitate a secretarului general al partidului în domeniul relațiilor internaționale, din care reținem că în intervalul iulie 1965—august 1974, tovarășul Nicolae Ceaușescu a efectuat vizite de partid și a avut convorbiri cu: 169 conducători și delegații ale partidelor comuniste și muncitorești, 17 ale partidelor socialiste și 30 ale partidelor democratice progresiste și ale mișcărilor de eliberare națională.

Ca rezultati al politicii partidului și statului nostru România este astăzi cunoscută pe toate meridianele lumii, politica sa de pace și colaborare bucurîndu-se de un legitim prestigiu internațional.

Evident, expoziția jubiliară „30 de ani de la eliberarea României de sub dominația fascistă” a pus numeroase probleme organizatorilor. Înainte de toate a impus o vastă activitate de investigare și valorificare a fiecărui tip de exponat, ca și a multiplelor soluții și mijloace muzeotehnice ce puteau conlucra la redarea corespunzătoare a concepțiilor tematice. Caracterul pronunțat politic al expoziției a determinat în cele din urmă natura și preponderența diferitelor categorii de piese muzeistice, a materialului expozițional în ansamblu.

Desigur, s-a urmărit expunerea în primul rînd a documentelor fundamentale dezbătute și adoptate de Congresele și Conferințele Naționale ale partidului. Dar, alături de aceste documente și fotografii ce reflectau principalele momente din viața partidului și a poporului nostru, o largă utilizare și-a găsit materialul auxiliar,

complementar. De aceea, în această expoziție, textele, graficele, schemele și diapozitivele etc. au reprezentat materialul cel mai numeros.

De aci concluzia că, utilizat cu grijă și atenție, proiectat într-o formă grafică modernă, variată și expresivă, într-un colorit viu, luminos, materialul auxiliar exercită într-o expoziție de un asemenea profil o mare valoare documentară și estetică, crează o ambianță plăcută vizionării. Totodată, materialul complementar are și calitatea de a permite explicarea mai detaliată a unor procese și fenomene istorice, comunicarea într-un spațiu restrâns a unui volum mai mare de idei și date, reținând atenția vizitatorilor asupra problemelor fundamentale.

Fără îndoială, soluțiile adoptate în selectarea materialului au avut permanent în vedere înaltele virtuți științifice ale acestuia și redarea corectă a concepțiilor tematice. Dar nu s-a scăpat nici un moment din atenție eficiența practică a expoziției. Socotim, de altfel, că problema eficienței expozițiilor pe care le organizăm și conținutul lor științific trebuie să ne preocupe în egală măsură.

Din acest punct de vedere credem că expoziția jubiliară a avut meritul de a fi fost un reușit instrument de propagare a politicii partidului, a marilor izbânzi obținute sub conducerea sa. Mai mult, a fost o verigă izbutită în sistemul muncii politice și de educare a vizitatorilor în spiritul dragostei și devotamentului față de patria noastră socialistă, a profundului respect față de făuritorii ei. Căci imaginea de azi a României demonstrează cu elocvență faptul că, sub conducerea clarvăzătoare a P.C.R., poporul nostru a construit în numai trei decenii o țară nouă, înfloritoare, cu adevărat stăpînă pe destinele și viitorul ei.

**LE RÔLE P.C.R. EN TANT QUE FORCE POLITIQUE DIRIGEANTE DE LA
NATION SOCIALISTE, OBJECTIF DE L'EXPOSITION JUBILIAIRE
„30 ANS DEPUIS LA LIBÉRATION DE LA ROUMANIE DE SOUS
LA DOMINATION FASCISTE” — RÉALISATIONS MUSÉOGRAPHIQUES**

R é s u m é

L'exposition, qui fait l'objet de la présente communication, a été inaugurée et organisée la 10 août 1974, par le Musée d'Histoire de la R. S. de Roumanie, dans le cadre de l'ample programme des manifestations consacrées à la célébration de l'un des plus remarquables événements de l'histoire roumaine — l'insurrection nationale armée anti-fasciste et anti-impérialiste.

En lignes générales, cette exposition jubilaire de haute tenue scientifique a présenté : la lutte anti-fasciste et anti-impérialiste du peuple roumain ; la préparation et le déroulement de l'insurrection nationale d'août 1944 ; la contribution de la Roumanie à la guerre anti-hitlérienne ; les transformations révolutionnaires accomplies sous la direction du parti communiste, dans la vie socio-politique et économique du pays ; l'édification de la société socialiste multilatéralement développée — étape que nous vivons à présent.

L'objectif que s'est proposé d'illustrer cette exposition, y parvenant d'ailleurs d'une manière excellente, fut notamment celui de mettre en évidence le rôle du P.C.R. comme force politique-dirigeante et par là, les maints aspects que ce rôle

même subsume : la nécessité objective de la direction de la révolution et de l'édification socialiste par le parti communiste ; la politique marxiste-léniniste du P.C.R. d'édification du socialisme en Roumanie ; son caractère créateur, réaliste-scientifique ; la voie, les formes et méthodes originales pour accomplir les tâches de l'édification de la nouvelle société ; la contribution théorique et pratique de notre parti à l'enrichissement de la théorie révolutionnaire.

Ainsi, les plus importants événements politiques y ont été largement illustrés, ainsi que : les succès obtenus les dernières trente ans dans le processus du développement économico-social et culturel du pays, la préoccupation permanente du parti pour renforcer la démocratie socialiste — par le perfectionnement de la direction d'État et l'accroissement du rôle des organisations de masse et civiques et du Front de l'Unité Socialiste — pour faire accroître le niveau de bien-être et de civilisation du peuple entier, pour promouvoir constamment une politique de paix et de collaboration.

L'exposition jubilaire a entraîné une vaste activité d'investigation et d'évaluation de chaque pièce exposée, ainsi que la recherche des meilleures solutions et modalités techniques à prendre dans ce but. En ce sens, les documents et les photos ont été, évidemment, prioritaires. Mais, le matériel auxiliaire complémentaire, lui aussi fut largement utilisé.

L'impression d'ensemble laissée aux visiteurs par cette exposition fut justement celle de l'image d'aujourd'hui de la Roumanie socialiste, image qui a nettement prouvé que le peuple roumain a édifié, sous la direction du P.C.R., pendant trois décennies seulement, un nouvel pays, florissant, que ce peuple est devenu entièrement maître de son destin et avenir.